

Nordiska fornlemningar 73

Greby gravfält

Återutgivning av text från 1822

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

**Nordiska lemningar 73.
Greby gravfält
- Återutgivning
av text från 1822**

**Johan Gustaf Liljegren
och Carl Georg Brunius**

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du en av de allra första beskrivningarna av Greby gravfält.

Texten innehåller bland annat kortfattade fakta om antalet gravar och kommentarer om sägnerna om forntida slag på platsen.

Den här texten publicerades 1822 i den svenska tidskriften "Nordiska fornlemningar". Texten skrevs av fornforskarna Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i mars 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg - men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Skildring av Greby gravfält år 1822

Den här texten publicerades ursprungligen år 1822 i tidskriften "Nordiska Fornlemningar. IX och X.Häftet" med rubriken "LXXIII. Valplats". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

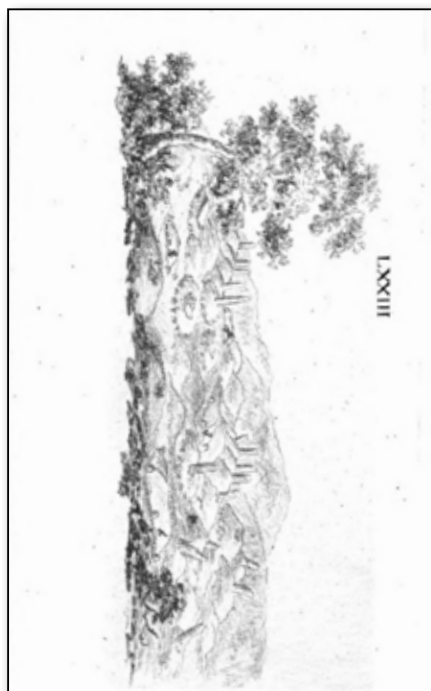
Minnet af fordna bruket att begrafvas i högar har länge bibehållet sig hos allmogen, så mycket mer, som vid gräfning uti högarna ännu spår deraf kunna ses. Men, såsom man, nu mer van vid begrafning på kyrkogårdarna och att der se, huru grafvarne efter få år jemnas med marken, ej alltid kunde föreställa sig, det en hvar af dessa, så ute i vilda markerna gjorda, stora kullarne, som efter flera århundraden bibehålla sin höjd, skulle kunna vara uppkastad öfver en enda person, eller som dött en vanlig död, utan endast gjord öfver flera på stället i slag fallna, genom den qvarlevande härens gemensamma handläggning. Fornforskaren återigen bör ej antaga allt sådant utan pröfning och urskilning. Ty äfven vår tid skulle kunna anses för serdeles bördig på fältslag, om grafvarne på hvarje kyrkogård

skulle uppkommit af en förutgången drabbning, och förhållandet blir detsamma, om man anser en hvar högflock uppkommen af ett fältslag. Han har sig åtminstone bekant, att äfven stilla aflidne menniskor blefvo höglaggde jemte sina släktingar och andra (jempf. L. n. 7—9 och LXXVII n. 5). Han bör ej antaga något utan skäl, men fordna något serskildt utmärkande till en valplats. Stället, der de ligga, skall för 2:ne leders möte vara passande och dessutom högarnas läge och beskaffenhet visa, att de vid ett sådant tillfälle uppkommit. I afseende derpå är det bekant, att de fallne jordades, der de lågo, då blott höfdingar och utmärkta kämpar fingo sina serskilda högar; men gemene man lades flere i en hög, eller öfverhöljdes hopvis med jord, då de öfver dem uppkastade högar blefvo vida och minre ordentliga samt ofta kantiga (jempf. LXXIV).

LXXIII. Utsigt af valplatsen vid Greby i Bohus län, strax östan för byen mellan bergen, enligt H:r Conducteur Hilfelings ritning. Der finnas öfver 100 högar af olika skapnad, såsom runda, aflångt runda eller skeppsformiga, fyrkantiga och aflångt fyrkantiga eller parallelogramformiga, med stenar tätt omsatta grafvar. De betydligaste runda hafva öfverst resta stora, höga stenar ifrån 3 ända till 7 alnars höjd ofvan jord, de flesta 5 alnar och derutöfver; många äro kullfallna och flere bortförda.

Af de fyrkantiga högarne, n. 1, 2, 3, 4, är den aflånga n. 1 ej minre än 30 alnar i längd med sina högre stenar i hörnen. Då nu häraf synes, att de ej kunna vara uppkastade öfver en enda

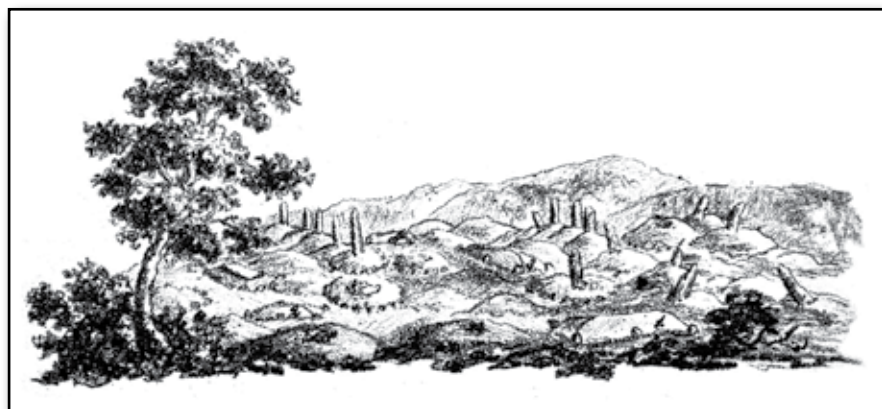
person, utan åt flera gemensamt, och flere sådana högar finnas, hvilka således ej utan öfver många på en gång fallna kunnat uppkastas så stora och vida, så tyckes ett betydligt slag här i passet mellan bergen förefallit, som till deras uppkastning gifvit anledning. Det är ock en allmän sägen, att här stått ett stort slag långt tillbaka i tiden.

LXXIII. Valplats.

Minnet af fornda bruket att begravas i högat har litte bibehållit sig hos allmoget, si mycket mer, som vid grävning uti högarna ännu se på deraf kunna ses. Men, såsom man, nu mer van vid begräfning på kyrkogårdarna och att der se, huru grafvarne efter si är jennas med marken, ej alltid kunde föreställa sig, det en hvar af dessa, så ut i vilda markerna glorda, stora kullarne, som efter flera århundraden bibehålla sin höjd, skulle kunna vara uppkastad öfver en enda person, eller som dött en vanlig död, utan endast glord öfver flera på stället i slag fallna, genom den quarlefvande härens gemensamma handläggning. Fornforskaren Itzeigen bör ej antaga allt sådant utan pröfning och urskilning. Ty äfven vår tid skulle kunna anse för serdeles hördig på förtalag, om grafvarne på hvarje kyrkogård skulle uppkommit af en slottgligen drabbning, och förhållandet blir detesamma, om man anser en hvar höglock uppkommen af ett förtalag. Han har sig åtminstone bekant, att äfven stilla afidna menniskor blefvo blyglagde i emte sina slättingar och andra (semf. L. n. 7—9 och LXXVII n. 5). Han bör ej antaga något utan skäl, men fornda något ser-skildt utmärkande till en valplats. Skillet, där de ligga, skall för ännu leders möte vara passande och

Nordiska fornlemningar, häfte IX-X, 1822.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hällristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hällristningar" som kom 1868.

Conducteur.

Franskt ord som betyder "ledare".

Hilfeling, Carl Gustav Gottfried.

[1740–1823] Guldsmed och konstnär som är mest känd för de teckningar han gjorde under sina resor i flera av Sveriges landskap.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut

”Run-urkunder” (1833).

Valplats.

Äldre ord för platser där ett slag ägt rum.

Fler böcker från E-boksforlaget.se

Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.

Ett urval av våra e-böcker

001	"Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"	011	"Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
002	"222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"	012	"Forn tidens perioder" (1892)
003	"99 galna fakta du inte visste om bad"	013	"Skäggets historia" (1893)
004	"Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"	014	"Midvinterns solfest" (1894)
005	"Sølgudens yxa och Tors hammare" (1899)	015	"Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
006	"Svenska djur i folktron" (1898)	016	"Bohusläns bygdeborgar" (1909)
007	"Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"	017	"Bohuslänska hällristningar" (1879)
008	"Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)	018	"Kattens kulturhistoria" (1882)
009	"Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"	019	"Ett besök i Venedig år 1878"
010	"250 galna fakta om fotbolls-VM"	020	"Strandgatan i Visby år 1879"
		021	"Märkliga orter i Sverige" (1883)
		022	"Resa på Dalslands kanal år 1877"
		023	"Nyköpings slott" (1877)
		024	"Djurens sömn" (1889)
		025	"Katten i forntida Egypten" (1889)
		026	"Ett besök i Marstrand år 1882"
		027	"Runlejonet i Venedig" (1871)

- 028 "Dryckenskapens faror" (1894)
- 029 "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- 030 "En utflykt på Mälaren år 1871"
- 031 "Kelternas historia" (1883)
- 032 "Jack Uppsprättaren – Världens första bok om seriemördaren Jack the Ripper" (1889)
- 033 "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- 034 "Ett dygn på månen år 1870"
- 035 "Blomsterspråket" (1888)
- 036 "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- 037 "Fynden i Troja" (1878)
- 038 "Skildring af Vestergötland år 1882"
- 039 "Kalmar slotts historia" (1880)
- 040 "Ett besök i Södertälje år 1881"
- 041 "En färd på Donau år 1882"
- 042 "Ringmuren i Visby" (1874)
- 043 "Skildring av Värmland år 1882"
- 044 "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter "
- 045 "Om julens härkomst" (1899)
- 046 "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- 047 "Julen i Skåne på 1820-talet"
- 048 "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- 049 "Skildring av Göteborg år 1882"
- 050 "Skildring av Halland år 1882"
- 051 "Skånska fornminnen" (1853)
- 052 "Norrköpings historia" (1871)
- 053 "Ett besök i Waxholm år 1870"
- 054 "Förbindelse mellan Skandinavien och västra Europa före Kristi födelse" (1889)
- 055 "Vadstena slott" (1875)
- 056 "Skildring av Island" (1870)
- 057 "Husaby kyrka" (1899)
- 058 "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- 059 "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- 060 "Ett besök i Rom år 1870"
- 061 "Orkidéernas historia" (1894)
- 062 "Besök på Helgoland år 1874"
- 063 "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- 064 "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- 065 "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- 066 "Guide till Uppsala år 1875"
- 067 "Skildring av Blekinge år 1882"
- 068 "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- 069 "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- 070 "Skildring av Bohuslän år 1882"
- 071 "Gripsholms slott" (1877)
- 072 "Skildring av Dalsland år 1882"
- 073 "Skildring av Närke år 1882"
- 074 "Skildring av Öland år 1882"
- 075 "Lyxens historia" (1870)
- 076 "Skildring av Stockholm år 1882"
- 077 "Sveriges 33 mest sevärda vikingaplatser"
- 078 "Skildring av Västmanland år 1882"

- 079 "Skildring av Härjedalen år 1882"
- 080 "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- 081 "Ett besök i Visby år 1906"
- 082 "Skildring av Gästrikland år 1882"
- 083 "Skildring av Jämtland år 1882"
- 084 "Gaffelns historia" (1889)
- 085 "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- 086 "Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- 087 "Bohus fästning" (1869)
- 088 "En resa på Rhen år 1866"
- 089 "Skildring av Gotland år 1882"
- 090 "Falu grufvas historia" (1864)
- 091 "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- 092 "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- 093 "Sveriges hundraser" (1880)
- 094 "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- 095 "Borgholms slottsruin" (1878)
- 096 "Vårt solsystem" (1878)
- 097 "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- 098 "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)
- 099 "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- 100 "Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.
- 101 "Skildring av Ångermanland 1882"
- 102 "Ölands fornminnen" (1874)
- 103 "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- 104 "Tors hammare" (1872)
- 105 "Skildring av Dalälven år 1876"
- 106 "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- 107 "Hällristningarnas ålder" (1869)
- 108 "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- 109 "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- 110 "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- 111 "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- 112 "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- 113 "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- 114 "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- 115 "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- 116 "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- 117 "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- 118 "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
- 119 "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- 120 "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- 121 "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- 122 "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- 123 "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- 124 "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"

125	"Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"	146	"SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
126	"Sherlock Holmes: Krymplingen"		
127	"Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"	147	"Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
128	"Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"	148	"Sherlock Holmes: En studie i rött"
129	"Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"	149	"Forntidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
130	"Skildring av Södermanland år 1882"	150	"33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"
131	"Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)		
132	"Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)		
133	"Ett besök i Ystad år 1872"		
134	"Petras helgedomar" (1921)		
135	"Ett besök i Boxholm år 1885"		
136	"Resor med luftballong år 1873"		
137	"Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"		
138	"Skildring av Östergötland år 1882"		
139	"Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"		
140	"Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)		
141	"Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"		
142	"Guide till biskötsel" (1885)		
143	"Ett besök i Roms katakomber år 1870"		
144	"Skildring av Riseberga klosterruinerna" (1874)		
145	"Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"		